

Tinjauan Awal Terhadap Aktiviti Kokurikulum di Institusi Tahfiz Di Malaysia

MUHAMMAD ARIF YAHYA¹

Abstrak

Artikel ini bertujuan membuat tinjauan awal terhadap aktiviti kokurikulum yang dilaksanakan di Institusi Tahfiz di Malaysia. Kajian ini ingin melihat bagaimana bentuk pelaksanaan aktiviti kokurikulum yang dijalankan di sekolah tahfiz serta sejauhmana pentadbiran sekolah mengambil berat dalam membina kemahiran kepada diri pelajar melalui program kokurikulum di sekolah tahfiz. Aktiviti kokurikulum yang menjadi tumpuan dalam kajian ini ialah berkenaan kemahiran pengucapan awam dikalangan pelajar tahfiz. Metode temubual digunapakai dalam mendapatkan maklumat awal berkaitan aktiviti kokurikulum pengucapan awam di sekolah tahfiz di Malaysia. Kajian ini hanya meneliti beberapa sekolah tahfiz swasta terpilih serta membuat kesimpulan awal berdasarkan maklumat data yang terhad yang telah diperolehi. Hasil kajian mendapati bahawa tiada keseragaman dalam pelaksanaan aktiviti kokurikulum di sekolah tahfiz dan sebahagiannya disifatkan tidak seimbang dalam pembentukan kemahiran pengucapan awam kepada pelajar tahfiz yang sepatutnya dihasilkan sebagai persediaan sebelum bertemu masyarakat. Aktiviti pengucapan awam dikalangan pelajar tahfiz sebahagiannya lebih kepada aktiviti yang tidak secara langsung seperti pengendalian program tahlil ketika bersama masyarakat atau persembahan nasyid dan marhaban daripada pelajar tahfiz dalam program rasmi bersama masyarakat. Namun, tiada modul khusus yang dibentuk dalam melatih pengucapan awam dan khutbah di kebanyakan institusi tahfiz di Malaysia.

Kata kunci : Pengucapan awam, kokurikulum, pelajar tahfiz, institusi tahfiz.

Pengenalan

Pendidikan Islam adalah merupakan perkara penting yang perlu dibentuk di dalam masyarakat dengan pembentukan secara lebih seimbang dalam segenap aspek. Institusi tahfiz adalah merupakan salah satu platform dalam membentuk kefahaman Islam di kalangan masyarakat di samping sekolah agama yang lain. Selain itu, institusi tahfiz juga menghasilkan pelajar yang menguasai al-Quran dan sudah tentu diharapkan sesuatu yang dapat membawa kebaikan disamping mampu menyumbang kepada masyarakat dengan kelebihan al-Quran yang mereka miliki. Namun begitu, hafazan al-Quran semata-mata tanpa pembentukan keseimbangan dalam aspek yang lain dikhuatiri graduan tahfiz tidak mampu mengendalikan tugas yang asasi ketika bersama masyarakat dengan baik khususnya kemahiran pengucapan awam. Kajian ini merupakan tinjauan awal dalam mengkaji aktiviti kokurikulum yang dilaksanakan di sekolah tahfiz di Malaysia dan secara khususnya berkaitan pembentukan kemahiran pengucapan awam atau khutbah di institusi tahfiz di Malaysia.

Pendidikan Islam dan Aktiviti Kokurikulum

Falsafah dalam pendidikan Islam menekankan aspek keseimbangan di dalam pembentukan pelajar daripada sudut spiritual, fizikal, intelektual, emosi dan sosial seseorang pelajar

---

¹ Pensyarah Kanan (Ph.D), Pusat Akidah dan Keamanan Global, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43000, Bangi, Selangor, Malaysia. Email: arifyahya@ukm.edu.my

(Falsafah Pendidikan Islam Kementerian Pelajaran Malaysia). Perkara ini sudah tentu melibatkan bukan hanya setakat aspek kurikulum yang diberikan kepada pelajar malah merangkumi aspek kokurikulum dalam membentuk pelajar yang lebih seimbang dan memenuhi keperluan apabila berdepan dengan masyarakat kelak. Menurut kamus Dewan Edisi Keempat, Kokurikulum ialah kurikulum yang merupakan sebahagian daripada kurikulum asas yang merupakan aktiviti selain mata pelajaran yang diajarkan dalam bilik darjah tetapi dianggap sebagai sebahagian daripada kursus pendidikan pelajar di sekolah seperti kegiatan dalam persatuan, kegiatan kesukanan dan sebagainya. Berdasarkan definisi ini memberi maksud bahawa kokurikulum merupakan sebahagian daripada pendidikan dalam membentuk pembelajaran yang seimbang dan tidak terikat dalam bilik darjah sahaja. Aktiviti kokurikulum lebih banyak dikaitkan dengan kegiatan luar daripada bilik darjah yang boleh meningkatkan pengetahuan dan kemahiran seseorang pelajar dalam bidang yang telah dipelajari. Falsafah pendidikan Islam selain menekankan pendidikan yang bersepadu dalam penyampaian ilmu, ia juga menekankan agar pembelajaran juga wujud elemen meningkatkan kemahiran diri dan potensi seseorang muslim dari sudut spiritual, fizikal, intelektual, emosi dan sosial seseorang pelajar. Jika dilihat kepada tugas pendidik ialah mengembangkan seluruh potensi pelajar samaada potensi kognitif, psikomotor dan afektif (Abdul Halim Tamuri dan Mohamad Khairul Azman Ajuhary : 2010). Daripada definisi yang telah dikemukakan ini bahawa Pendidikan Islam juga sangat menekankan aktiviti kokurikulum yang berkaitan dengan subjek pendidikan Islam bagi membentuk pembelajaran yang seimbang sehingga memenuhi objektif dan falsafah pendidikan yang telah ditetapkan. Disamping itu juga, aktiviti pengajaran dan pembelajaran dalam pendidikan Islam juga perlu sentiasa dinilai agar segala kelemahan dapat diperbaiki dan ditambahbaik. (Mohd Roslan Mohd Nor, Wan Mohd Tarmizi Wan Othman : 2011).

Aktiviti Kokurikulum Di Institusi Tahfiz Malaysia : Kemahiran Pengucapan Awam

Berdasarkan tinjauan awal terhadap aktiviti kokurikulum di institut tahfiz di Malaysia khususnya yang swasta bahawa tidak ada yang selaras atau yang lebih bersifat sistematik untuk meningkatkan kebolehan dan kemahiran pelajar apabila berdepan dengan masyarakat kelak. Program dan kegiatan yang boleh meningkatkan kebolehan pelajar seperti latihan khutbah dan pengucapan awam yang menjadi antara perkara penting untuk dibentuk kepada pelajar tahfiz ini tidak dilaksanakan secara lebih sistematik dan diselaraskan di peringkat persatuan yang menaungi institut tahfiz di Malaysia ini. Menurut Presiden Persatuan Madrasah Tahfiz al-Quran Malaysia (PERMATA), Manolito Dahlan, belum ada modul latihan khutbah atau pengucapan awam untuk pelajar di sekolah tahfiz yang dilaksanakan sebagai aktiviti kokurikulum (Manolito Dahlan 2018). Hanya yang dilaksanakan adalah berdasarkan inisiatif masing-masing untuk meningkatkan kemahiran dan pengucapan awam kepada pelajar tahfiz ini. Sebagai contoh, aktiviti yang dilaksanakan dalam pengucapan awam kepada pelajar tahfiz ini seperti mengendalikan program tahlil bersama masyarakat (Manolito Dahlan 2018) atau persembahan nasyid dan marhaban dalam program rasmi bersama masyarakat (Pusat Tarbiah Hafaz Quran Ibnu Sina). Ini adalah antara bentuk program yang dilaksanakan di beberapa institusi tahfiz swasta dalam meningkatkan kebolehan komunikasi pelajar tahfiz kepada masyarakat awam.

Perkara ini dapat dilihat bentuk pelaksanaan program untuk meningkatkan kemahiran pengucapan awam di kalangan pelajar tahfiz di institut tahfiz tidak selaras dan sistematik. Kajian untuk meningkatkan kemahiran pelajar tahfiz banyak dicadangkan oleh pengkaji sebelum ini sebagai salah satu inisiatif bagi meningkatkan kebolehpasaran gradua tahfiz ini apabila masuk ke alam pekerjaan (Nor Hayati Fatmi Talib et al 2017, Solahuddin Ismail 2016, Hasniza Tawyer et. al 2016). Salah satu medan yang perlu ditempuh oleh pelajar tahfiz ini bersesuaian dengan bidang pembelajaran mereka adalah institusi masjid dan surau dengan tugas membimbing solat dan mengendalikan program ilmiyyah kepada masyarakat. Apabila pelajar tahfiz ini tidak dipersiapkan dengan kemahiran pengucapan awam yang baik dikhuatiri tidak mampu berdepan dengan masyarakat dengan lebih berkesan kerana komunikasi adalah perkara asas dalam perhubungan.

Salah satu halangan dalam pelaksanaan kokurikulum yang lebih sistematik dan baik di sekolah tahfiz adalah disebabkan kekurangan dana bagi pentadbir sekolah tahfiz. Pihak pentadbir tidak mampu melakukan aktiviti kokurikulum yang lebih besar disebabkan kekurangan dana tersebut. Yuran yang diberikan oleh ibu bapa pelajar hanya mampu mencukupi untuk pengurusan sekolah dari sudut pembayaran gaji staf, makan minum pelajar serta bayaran utiliti sekolah (Kazim Elias : 2018). Selain itu, daripada sudut kebolehan dan kemampuan guru-guru yang terlatih yang mengajar di sekolah-sekolah tahfiz juga sebagai salah satu kekurangan dalam pelaksanaan kokurikulum yang lebih baik di sekolah-sekolah. Aspek kurikulum juga lebih banyak menekankan hafazan berbanding akademik. Pembangunan pelajar-pelajar tahfiz sepatutnya di perkasakan dan diseimbangkan dengan pelaksanaan kokurikulum yang dapat memberi hasil yang lebih baik aspek ilmu dan syaksyah pelajar tahfiz. Falsafah pendidikan negara juga menekankan aspek keseimbangan dalam pembangunan pelajar daripada sudut intelektual, jasmani serta kerohanian seseorang pelajar tahfiz. Salah satu perkara yang perlu dibentuk dalam diri pelajar tahfiz ialah aspek pengucapan awam pelajar tahfiz. Hal ini kerana pelajar tahfiz apabila selesai pembelajaran tahfiz dan masuk ke medan masyarakat kebanyakannya akan memimpin masyarakat dalam mengimamkan mereka dalam solat harian di samping menyampaikan tazkirah kepada masyarakat. Apabila keyakinan diri serta aspek pengucapan awam tidak dibentuk dengan baik dalam diri pelajar dikhuatiri mereka tidak mempunyai keyakinan diri walaupun hanya memimpin tazkirah yang ringkas kepada masyarakat.

Kesimpulan

Berdasarkan perbincangan yang telah dikemukakan berkaitan aktiviti kokurikulum di Institusi tahfiz khususnya berkaitan pengucapan awam menunjukkan bahawa belum adalah modul khusus untuk melatih para pelajar tahfiz ini dalam meningkatkan aspek pengucapan awam tersebut. Malah penekanan terhadap kemahiran pengucapan awam juga dikalangan pelajar tahfiz ini tidak dilaksanakan secara lebih berkesan dan hanya bersifat pelaksanaan sampingan seperti program tahlil, marhaban dan qasidah ketika bersama masyarakat. Namun latihan pengucapan awam secara lebih khusus belum ada yang dilaksanakan sebagai aktiviti kokurikulum pelajar tahfiz khususnya bagi institusi tahfiz swasta. Oleh yang demikian, amat baik sekiranya diwujudkan suatu modul khusus berasaskan al-Quran atau hadis yang bersesuaian dengan pelajar tahfiz ini untuk dijadikan sebagai bahan latihan khutbah atau tazkirah sebagai bahan dan aktiviti untuk kokurikulum pelajar tahfiz ini. Perkara ini juga sebagai inisitif untuk meningkatkan kebolehpasaran graduan tahfiz apabila memiliki kemahiran pengucapan awam ini di samping berani berdepan dengan masyarakat secara lebih berkesan.

Rujukan

- Hasniza binti Tawyer, Khairul Aswad bin Ishak. 2016. Pendidikan dan Latihan Teknikal dan Vokasional (TVET) Dalam Kalangan Pelajar Tahfiz, Persidangan Kebangsaan Pembelajaran Sepanjang Hayat 2016 (PSH 2016), 27 & 28 September 2016, Fakulti Alam Bina, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Norhayati Fatmi Talib, Bani Hidayat Mohd Shafie, Program Pengajian Tahfiz dan Asas Penawarannya di Politeknik : Satu Sorotan, 2017, Tinta Artikulasi Membina Ummah 3 (1) 2017.
- Solahuddin Ismail. 2016. Institusi Tahfiz di Malaysia : Prospek dan Cabaran. Kertas kerja "Simposium Antarabangsa Tahfiz Sempena Sambutan 50 Tahun Jubli Emas Darul Quran" anjuran Darul Quran, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) bertempat di Institut Latihan Islam Malaysia (ILIM), Bangi, Selangor.
- Mohd Roslan Mohd Nor, Wan Mohd Tarmizi Wan Othman. 2011. Sejarah dan Perkembangan Pendidikan Islam di Malaysia. Jurnal At-Ta'dib, Vol 6, no 1, Jun 2011. Halaman 60.